

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี" วัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ๒) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ๓) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้ เป็นวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน โรงเรียนเทพมงคลรังษี จำนวน ๒๔๖ คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .๘๑๒ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล ที่ได้รับจากแบบสอบถามตามสาระสำคัญของแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ (Data Grouping) จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ผลการวิจัยสามารถนำมาสรุป อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๒๔๖ คน พบว่า นักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๒ โดยมีอายุระหว่าง ๑๕ – ๑๖ ปี มีจำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๙ และกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ มีจำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๒ อีกทั้งมีระดับธรรมศึกษาชั้นตรีจำนวน ๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.872$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้ว พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๙๓๕ สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.935$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.857$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๓) ด้านเทคนิคการสอน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านเทคนิคการสอนโดยภาพ

รวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.848$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๔) ด้านการวัดและประเมินผล นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.848$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นเรียน ระดับการศึกษา ของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๑.๔ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษีเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

๑. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๒๗ คน รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลากหลาย อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๒๓ คน ขาดการมีส่วนร่วมในการให้นักเรียนซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นอยู่ในอันดับ ๓ มีจำนวน ๑๗ คน และขาดความร่วมมือระหว่างพระสอนศีลธรรมกับครูและบุคลากรในการประชุมวางแผนในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในอันดับท้ายสุด มีจำนวน ๑๖ คน

๒. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขาดความชำนาญในการใช้สื่อการสอน อยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๒๔ คน รองลงมาคือ อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๒๐ คน พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขาดการใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๑๘ คน และขาดการจัดหาทุนให้แก่ครูผู้สอนและนักเรียนที่สอบได้อยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๑๐ คน

๓. ด้านเทคนิคการสอน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๒๕ คน รองลงมาคือ ขาดการฝึกอบรมเทคนิคการสอนให้กับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๒๑ คน ภาษาที่ใช้ในยากต่อความเข้าใจของนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๑๑ คน และพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขาดประสบการณ์ในการสอนอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๑๐ คน

๔. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับ การแบ่งกลุ่มทำงานแล้วประเมินผลการทำงานไม่ชัดเจนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๒๔ คน รองลงมาคือการชี้แจงผลการวัดและประเมินผลให้นักเรียนทราบยังไม่ชัดเจนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๒๐ คน พระสอนศีลธรรมไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการประชุมกับทางโรงเรียนอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๑๗ คน และพระสอนศีลธรรมไม่ได้เป็นผู้ประเมินผลหรือวัดผลการเรียนอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๑๒ คน

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

๑. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพบว่า ควรดำเนินการสรรหาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๒๗ คน รองลงมาคือ ควรมีวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียน เช่น เปิดโอกาสให้มีการซักถาม ปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนช่วงกิจกรรมให้มากขึ้น อยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๒๐ คน ควรจัดให้มีการประชุมระหว่างพระสอนศีลธรรมกับครูเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ชัดเจนอยู่ในอันดับ ๓ มีจำนวน ๑๘ คน และควรอบรมให้ความรู้แก่ครูพระด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในอันดับท้ายสุด มีจำนวน ๑๒ คน

๒. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ควรอบรมให้ความรู้แก่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในการใช้สื่อการสอนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๒๖ คน รองลงมาคือ ควรจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๒๒ คน ควรจัดหาทุนสนับสนุนในการจัดหาครูผู้สอนและนักเรียนที่สอบได้อยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๑๕ คน และพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนควรใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๑๑ คน

๓. ด้านเทคนิคการสอน พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคนิคการสอนอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๒๓ คน รองลงมาคือ ควรมีการฝึกอบรมเทคนิคการสอนให้กับพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๑๖ คน พระควรใช้ภาษาในการสอนให้เข้าใจและจดจำได้ง่ายอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๑๒ คน และควรมีการสนับสนุนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีประสบการณ์ด้านการสอนให้มากขึ้นอยู่ในอันดับสุดท้าย มีจำนวน ๑๑ คน

๔. ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ควรจัดการประชุมวิชาการร่วมกันทุกฝ่าย เพื่อให้การวัดและประเมินผลเป็นมาตรฐานเดียวกันอยู่ในอันดับที่ ๑ มีจำนวน ๒๕ คน รองลงมาคือครูผู้สอน ควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลวัดผลและประเมินผลอยู่ในอันดับที่ ๒ มีจำนวน ๒๐ คน การประเมินผลควรประเมินทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติอยู่ในอันดับที่ ๓ มีจำนวน ๑๘ คน และครูผู้สอนควรประเมินผลระหว่างเรียนเป็นระยะอยู่ในอันดับสุดท้ายมีจำนวน ๑๒ คน

๕.๑.๕ แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า โดยใช้ทักษะของผู้สอนและผู้เรียนที่เกื้อกูลกันโดยผู้สอนต้องเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนควรใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน โดยผู้สอนต้องเป็นผู้ประเมินเอง ทั้งต้องคำนึงถึงสภาพผู้เรียน ความถนัด ความสนใจและความต้องการเป็นหลัก ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนการสอนมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านจนเกิดผลการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ชีวิตจริงได้

๒) แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าสื่อการเรียนการสอนคือตัวกลางที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ สื่อการสอนจะช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานของนักเรียนที่แตกต่างกันหากครูผู้สอนหรือพระสอนศีลธรรมรู้จักใช้สื่อการสอนและมีเทคนิคที่ดีพอ เพื่อเป็นการพัฒนาและสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพตลอดจนถึงการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

๓) แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านเทคนิคการสอนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าวิธีที่ใช้เสริมขั้นตอนการสอนเพื่อช่วยเสริมกระบวนการสอนโดยอาจใช้เทคนิคการสอนเชิงสร้างสรรค์ในการบรรยายครูพระอาจใช้เทคนิคต่างๆ มาช่วยให้การบรรยายมีคุณภาพ เช่น การยกตัวอย่าง การใช้สื่อ การใช้คำถาม ซึ่งสิ่งที่จะช่วยสร้างสีสันในการเรียนการสอนให้นักศึกษาไม่รู้สึกเบื่อหน่ายสนุกไปกับชั้นเรียน

๔) แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการวัดผลและประเมินผลผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนควรใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน โดยผู้สอนต้องเป็นผู้ประเมินเอง โดยผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน

๕.๒ การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี” ผู้วิจัยได้ข้อสรุปในประเด็นที่สำคัญ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

๕.๒.๑ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๓๕ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ครูพระให้นักเรียนมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม มีค่าเฉลี่ย ๔.๑๖๒ ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรีนักเรียนที่มีเพศระดับประถมศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระสำเร็จ สิริธมโม (ดวงบุปผา)** ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนคำเตยอุปถัมภ์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนคำเตยอุปถัมภ์โดยภาพรวมมากทุกด้าน พิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านคือ ด้านเนื้อหาการเรียน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านกิจกรรมการเรียน ด้านกระบวนการเรียนและด้านสื่อการเรียน ผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาโรงเรียนคำเตยอุปถัมภ์ จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม นักเรียนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ สองด้านคือ ด้านอายุและเพศ ส่วนการเปรียบเทียบ ระดับชั้นเรียน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๗๗}

^{๗๗} พระสำเร็จ สิริธมโม (ดวงบุปผา), การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนคำเตยอุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๒, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๙๑-๙๔.

๕.๒.๒ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๕๗ เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ครูพระใช้สื่อการสอนทางเทคโนโลยีได้อย่างหลากหลาย มีค่าเฉลี่ย ๔.๒๓๙ รองลงมาคือ ครูพระใช้สื่อกระตุ้นและสร้างความสนใจให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๗๔ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูโสภณธรรมวิจารณ์ (ทรงพล อัสกาโร)** ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนป่าโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนป่าโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาสาระของวิชาพระพุทธศาสนา ด้านเทคนิควิธีการใช้สื่อการสอน และด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนป่าโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลพบว่า นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนป่าโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนป่าโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง ด้านการใช้สื่อการสอนของพระสอนศีลธรรมปัญหาได้แก่ จอภาพเล็กไป สื่อเก่ามาก อุปกรณ์การสอนเก่า ไม่มีกิจกรรมให้ทำเลย ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ควรเปลี่ยนจอภาพให้ใหญ่ขึ้น ควรหาสื่อที่ทันสมัยและอุปกรณ์การสอนใหม่ ๆ และจัดกลุ่มให้ทำกิจกรรมมากขึ้น ด้านบุคลิกภาพของพระสอนศีลธรรมปัญหาได้แก่ พระสอนศีลธรรมบรรยายคำพูดตรงเกินไป ไม่ค่อยระมัดระวังคำพูด ข้อเสนอแนะ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมควรบรรยายธรรมให้สุภาพเรียบร้อยและเหมาะสมกับเด็ก มีความสำรวมกาย วาจา ใจมากขึ้น และควรสอนให้มีความสนุกสนานมากขึ้น^{๗๘}

^{๗๘} พระครูโสภณธรรมวิจารณ์ (ทรงพล อัสกาโร), “ความพึงพอใจของนักเรียนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนป่าโมกข์วิทยาภูมิ จังหวัดอ่างทอง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๙๘-๑๐๑.

๕.๒.๓ ด้านเทคนิคการสอน จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านเทคนิคการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๔๘ เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ครูพระใช้วิธีการสอนทำให้เข้าใจและจดจำคำสอนได้ง่าย มีค่าเฉลี่ย ๔.๐๘๑ รองลงมาคือ ครูพระใช้เทคนิคการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สมบูรณ์ด้วยความรู้และสติปัญญา มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๖๕ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระพิชิต วิชิตวโส (เขาว์ชาญ)** ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อการบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกรายที่สุด พบว่า การบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านเนื้อหาเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๔๖ ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการบูรณาการเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ควรพัฒนาเนื้อหาสาระการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนาสู่กระบวนการปฏิบัติ และ ควรนำหลักธรรมที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละชั้นเรียน ควรพัฒนาการเทคนิคการสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนาและควรให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงและนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง^{๗๙}

๕.๒.๔ ด้านการวัดผลและประเมินผล จากผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๔๘ เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเทพมงคลรังษี อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก โดยประเด็นที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ มีการชี้แจงผลการวัดและประเมินผลให้นักเรียนทราบ มีค่าเฉลี่ย ๔.๓๖๑ รองลงมาคือ การวัดและประเมินผลเหมาะสมกับเนื้อหาวิชามีค่าเฉลี่ย ๓.๘๒๙ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาทวีศักดิ์ ปญญาสาโร (เกตเสนา)** ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนวิชา

^{๗๙}พระพิชิต วิชิตวโส (เขาว์ชาญ), “การบริหารจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

พระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ในเรื่องเพศ อายุ และชั้นเรียนของนักเรียนซึ่งมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยภาพรวมแตกต่างกัน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ครูควรมีความยืดหยุ่นเรื่องหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน ครูควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนด้านการใช้สื่อในการเรียนการสอน ครูควรเพิ่มสื่อการเรียนการสอนให้มากและทันสมัย ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ครูควรมีการจัดกิจกรรมประกอบการเรียน น่าสนใจและทันสมัยมากขึ้น ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ครูควรนำผลการเรียนของนักเรียนมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น^{๕๐}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทของพระสอนศีลธรรมในการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี" ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดอบรมวิธีการสอนและเทคนิคใหม่ๆ ให้กับพระสอนศีลธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน
- ๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมการผลิตสื่อ การใช้สื่อ และเทคนิควิธีการใช้เทคโนโลยีแก่พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- ๓) กระสงค์ ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

^{๕๐}พระมหาวิศักดิ์ ปญญาสาโร (เกตุเสนา), “การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเทพศิรินทร์ นนทบุรี จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) พระสอนศีลธรรมควรพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

๒) พระสอนศีลธรรมควรวางแผนการเรียนการสอน และเตรียมเนื้อหาในการสอนก่อนเข้าสอนจริง

๓) พระสอนศีลธรรมควรสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน โดยเน้นภาคปฏิบัติควบคู่กับภาคทฤษฎีอย่างเหมาะสม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

๔) พระสอนศีลธรรมควรนำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและมีความหลากหลายเพื่อสร้างจุดสนใจให้กับนักเรียน และเป็นการเพิ่มความเข้าใจในบทเรียนได้มากขึ้น

๕) พระสอนศีลธรรมควรมีการประเมินผลการเรียนการสอน ก่อนและหลังการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาลักษณะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อพัฒนารูปแบบวิธีการและรักษาแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนสืบต่อไป

๒) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยมุ่งเน้นในด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในโอกาสต่อไป

๓) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้เครื่องมืออื่นๆ เช่นแบบสอบถามสถานการณ์ และแบบสัมภาษณ์ เพื่อได้ผลการศึกษาเชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ